

Ög 25. Söder Mem, Östra Ny sn.

Litteratur: Anton Ridderstad, Östergötlands historia I (1914), s. 95.

Ög 26. Öster Skam, Östra Ny sn.

Pl. 12.

Litteratur: C. F. Nordenskjöld, Östergötlands minnesmärken (utg. av O. Frödin i Meddelanden från Östergötlands fornminnes- och museiförening 1929–30, s. 36 f.); A. Nordén, Rapport till Riksantikvarien med förslag till fornvårdsåtgärder ^{12/9} 1941, dnr 3397/41 (ATA); G. Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet ^{23/10} 1942, dnr 3799/42 (ATA); S. B. F. Jansson, Granskningsprotokoll 1946 (Runverket).

Äldre avbildningar: J. H. Wallman, Teckning (Nordiska museets arkiv, foto finns i ATA); C. F. Nordenskjöld, Teckning a.a.; E. Brate, Foto (ATA); B. Schnittger, Foto (ATA); A. Nordén, Foton 1941 (ATA).

Runstenen står rest på sin ursprungliga plats i ett gravfält invid vägen från Öster Skam till Skamby, i en mot söder sluttande hagmark. Den lutade starkt framåt men försågs med hållbar grund och restes vid mitt besök år 1942.⁴⁰

Inskrift:

× **anun**₅tr × **raisti**₁₀ × **stain**₁₅ × **pa-**₂₀... **iftir**₂₅ × **utr**₃₀ × **sun** × **sin** ×

»Anund reste denna sten efter Ottar (?), sin son.»

Till läsningen:⁴¹ Brate förmodar, att 26–28 **utr** återger »det vanliga namnet *Oddr*, *Uddr*, med nominativformen bibehållen, fast satsen fordrar ack. sing.» Frågan om dylika kasusförväxlingar beröres längre fram under Söderköpingsstenen, Ög 269. Emellertid kan runföljden **utr** tolkas även på annat sätt. Den kan vara en valhänt skrivning av namnet *Ottar*, jfr **utar** DR 314 (Lundagård-stenen). Eller den kan återge ett mansnamn motsvarande appellativet *utter*, fsv. *uter*, *oter*, fvn. *otr*, alltså egentligen ett tillnamn; jfr det mytiska namnet *Otr* i Eddan, anført även av Brate.

Nordenskjöld uppger i sin berättelse om socknen 1870–1, tr. i *Meddelanden* 1929–30, att »**Stenens** nuvarande lutning har uppkommit till följd af **den** vid foten befintliga **gropen**, gräfd af en resande västgöte (Redlund), som trodde sig här kunna finna skatter; arbetet blef dock ofullbordadt, sedan han derunder blifvit sjuk.»

Plansch 12a. Ög 26. Öster Skam, Östra Ny sn. Foto Nordén 1942. [Retuscherad.]

⁴⁰ Nordén anger inga mått på runstenen i manuset, men Olson anger följande måttuppgifter i sin rapport 1942 (ATA): Stenens dimensioner: höjd = 1,50; bredd = 0,90; tjocklek = 0,40 m.

⁴¹ Jansson skriver 1946 i sina kommentarer till en äldre version av manuset bl.a.: Runan 20 n, av vilken endast 5 cm nedtill är bevarat, bör icke betecknas [n] utan ñ eller - 21 i, som står i stenens kant bör väl anges i.

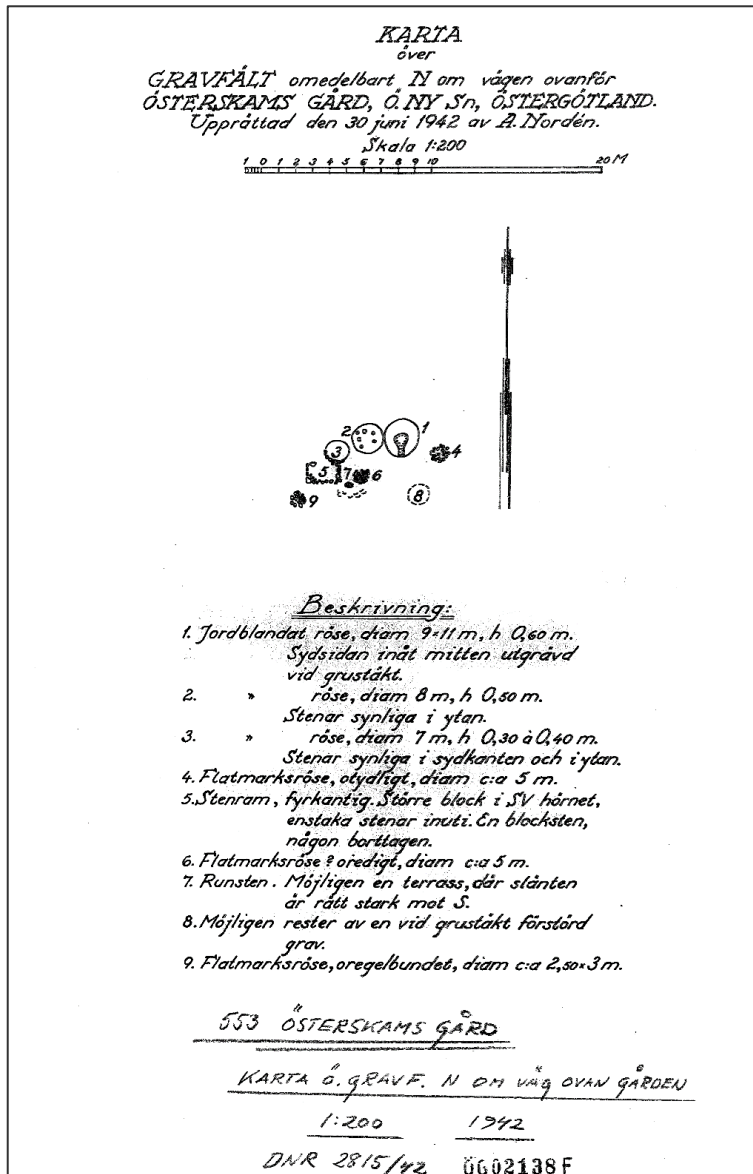

Fig. 31. Ög 26. Öster Skam, Östra Ny sn. Plan över gravfältet med runstenen. — Förf. dnr 2815/42 (ATA).

Ög 27 och 28. Öster Skam, Östra Ny sn.

Litteratur: Peringskiöld, *Vita Theoderici* (1699), s. 445; Wennerdahl, *De Wikia Ostrogoth.* (1733) (diss.), s. 21; I. A. Barfoth, *De Gothlandia, quondam feudo Sveciæ oblato* (1753), (diss.), s. 12—13; J. H. Wallman, *Brev till J. Adlerbeth 5/11 1821, Br. 5 a* (Stiftsbiblioteket i Linköping, avskrift på ATA)⁴²; C. Säve, *Gutniska urkunder* (1859), s. VIII.⁴³

⁴² I brevet till Adlerbeth skriver Wallman om Ög 27: Jag hade gerna velat bifoga en förnyad teckning och beskrifning af Thialvars Runsten vid Öster Skam i Östra Ny socken, Ö.G. men till min verkliga ledsnad och förtrytelse står detta minnesmärke, som jag skattar för det märkvärdigaste med Runor tecknade i hela Norden, icke mer att finna. Jag skulle, om ej den redlige och skarpsynte Hadorph i Företalet till Gothlands lagen försäkrade sig 2ne gånger sett och afteckna låtit samma sten, fälla samma omdöme om densamma som salig Doktor Fant mindre rätt om Karlevi stenen yttrat, att den är en lapis suppositius. Vid Öster Skam finnes verkligen en många mil bekant runsten bland en mängd monumenter, och en gammal bonde i byen, som följde mig uppläste under vägen med stolthet: »Tore satte åt Thialvar sin Fader, som strandade på Gothland.» Men då jag kom till stenen, var den en hel annan, hvilken efter Broocmans Östergöthlands Beskrifning borde finnas vid V. Skam, ett ställe, som ingen kändes vid. Sedan sökte jag, under tvänne särskilda visiter i Öster Skam, åtföljd af allmogen, hvilkas intresse för sin fordnas vidfräjdade Byman var på det högsta upstegradt, öfver alla ägorna förgäfvades; och reste af och an emellan byarna, der jag hörde någon sten finnas upprest, och sist till Vester Skamby i en annan (Kuddby) socken, men all min möda var förspild. Nu finner jag, att det lärar gått Göransson ungefär som mig, ty han nämner intet ställe vid Thialvars sten, men anförer stenen n:o 907, i enlighet med rätta förhållandet, men tvärtemot Wennerdahls upgift i Wikia Ostrogothiae (hvaraf Broocman förmodligen hämtat sin underrättelse), vid Öster Skam.

⁴³ Litteraturuppgifterna i rött är tillagda av Wessén på manussidan till beskrivningen av Ög 29 och Ög 30.

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.